

7. Шимон С.І. (2004). Цивільне та торгове право зарубіжних країн. Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 220 с.
8. Марценко Н. (2019). Порівняльно-правова характеристика речових прав у законодавстві України та зарубіжних країн. Колективна монографія. Гарантії та захист основних прав людини як невід'ємний елемент інтеграції України в ЄС. Вармінсько-Мазурський університет, Польща. с. 245. С. 187-198.

Капуста Р.

*студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
доцент кафедри цивільного права і процесу ЗУНУ
Слома В.М.*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ НЕУСТОЙКИ

Основним завданням правового регулювання зобов'язальних відносин є створення сприятливих умов для запобігання невиконанню чи неналежному виконанню цивільно-правових зобов'язань. Чинне законодавство надає досить широкі можливості для захисту інтересів добросовісної сторони. Одним із таких інститутів є забезпечення зобов'язань [4, с. 103].

Неустойка є видом забезпечення виконання зобов'язань, привабливість застосування якого пояснюється зручним способом спрощеної компенсації втрат кредитора, зумовлених невиконанням чи неналежним виконанням боржником своїх обов'язків.

Відповідно до ч. 1 ст. 549 ЦК України неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторі у разі порушення боржником зобов'язання. У більшості випадків вона співвідноситься з розміром заподіяних кредитору невиконанням зобов'язання збитків. Крім того, жодних додаткових майнових гарантій кредитор не набуває: боржник або відшкодовує збитки (залікова неустойка), або сплачує лише їх частину (виключна неустойка). У штрафній же неустойці виявляється її забезпечувальний характер – кредитор отримує грошову суму незалежно від наявності чи відсутності збитків [2, с. 135].

Неустойка передбачена також у ст. 230 ГК України, відповідно до якої штрафними санкціями визнаються господарські санкції у вигляді грошової суми (неустойка, штраф, пеня), яку учасник господарських відносин зобов'язаний сплатити у разі порушення ним правил здійснення господарської діяльності, невиконання або неналежного виконання господарського зобов'язання.

Для неустойки, як виду забезпечення виконання зобов'язань, властиві такі ознаки: а) акцесорність (додатковість) до досліджуваного

договору; б) спрямованість на попередження невиконання чи неналежного виконання умов договору; в) підставою для покладення на боржника негативних наслідків є факт порушення договірною зобов'язання; г) стягненням неустойки компенсуються ті втрати, які зазнав кредитор у зв'язку з невиконанням умов договору; д) відсутність ознаки, що притаманна для інших видів забезпечення виконання зобов'язання – наявність додаткової гарантії виконання зобов'язання [3, с. 205].

Важливе значення для забезпечення виконання зобов'язання має диференціація неустойки за способом обрахування, коли при встановленні її розміру сторони враховують ступінь виконання зобов'язання, тривалість договірною правопорушення, учиненого стороною, розмір заподіяних контрагенту збитків [5, с. 21]. Водночас, право на неустойку виникає незалежно від наявності у кредитора збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням зобов'язання (ч. 1 ст. 550 ЦК України).

Загалом неустойка відіграє важливу роль у регулюванні кредитної діяльності і сприяє підвищенню відповідальності позичальника за неналежне виконання покладених на нього обов'язків. Разом із тим виходячи із можливості застосування значної кількості як поійменованих, так і непоійменованих способів забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором, неустойка втрачає своє пріоритетне значення. Це пояснюється тим, що наявність у кредитодавця права на передання йому предмету неустойки ще не означає, що позичальник зможе або захоче його передати в натурі. В такому випадку кредитодавця очікують довгі та затратні етапи здійснення цього права (від етапу судового розгляду до етапу виконання рішення суду) [1, с. 138].

Список використаних джерел

1. Кудрявцев В.І. Забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2017. 222с.
2. Міловська Н.В. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за договором страхування. URL: file:///C:/Users/VALENT~1/AppData/Local/Temp/Ppip_2019_19_30.pdf
3. Ситнік О.М. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за договором побутового підряду. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С. 203-207.
4. Слома В.М. Розвиток інституту забезпечення виконання зобов'язань у цивільному законодавстві. *Університетські наукові записки*. 2006. № 1 (17). С. 103-107.
5. Тімуш І.С. Класифікація неустойок за цивільним законодавством України. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3061/1/2013_1_timush.pdf